

רבינו גרשום

פ:

אותו ואת בנו פרק חמישי חולין

מסורת הש"ס

^[א] [זנחים קיד: א, ט]
^[א] [זנ'ל שני], א [דף פא], ד) עי' רש"א מה שהניח בל"ע על מוספות ועי' ת"ש,

»

תורה אור השלם

1. וְשׁוּר וְשֶׁהָ שְׂרָרַע וְקָלוּט נִדְבָה תַעֲשֶׂה אֹתוֹ וְלִגְדָּר לֹא יִצְאָהּ:
ויקרא כב כג

»

הגהות הב"ח

^[א] גב' שאינה ראויה היא דכל במה דלא:
(ב) רש"י ד"ה שחיטת קדשים גמוי שחיטה:
(ג) תוב' ד"ה דכל במה דלא וכו' והא חזרה קרן:
(ד) בא"ד שחיטת קדשים שחיטה ראויה.
י"ב פ"י שחיטת הראשונים:
(ה) בא"ד שמה לא חזרוק הדס.
י"ב פ"י שמה לא חזרוק דס של שחי:
(ו) בא"ד אלא מנחות אין מנחה:

»

מוסף רש"י

לימוד על הפסולין כו'. ומחוסר זמן פסול הוא (חבשים קיד:).

כו' כלומר אמאי סופג את הארבעים ותו לא כרת נמי ליחייב דאינו חשוב אותו ואת בנו דקמא מקטל קטליה ולא חשוב שחט ושני אם היה שחטו בפנים היה מקובל וקדשים גמורים שחט בחוץ וכרת נמי ליחייב ותו חולין בפנים שניהם פסולין והשני סופג את הארבעים והא ראשון לא חשוב שחיטה תדע דכמה דלא מיודרוק דם לא מישתרי בשר כלומר כיון דבשביל שחיטה לא מישתרי בשר שחיטה שאינה פסולין היא:
(א)קמ"ל כלומר ושחיטה ראויה היא אפי' לרי' שמעון קמ"ל דאינה שחיטה ראויה:
ולילקי נמי משום לאו דמחוסר זמן כו' כלומר קדשים בפנים דסופג את הארבעים משום דלאו דאותו ואת בנו:
ולילקי נמי משום לאו דמחוסר זמן הוא.

^[א] נראה דל"ל ושחיטה ראויה היא כלומר אפי' לרי"ש קמ"ל דאינה שחיטה ראויה.

קדשים שחיטה שאינה ראויה היא.
ואתם והא צפרק כסוי הדס (לקמן דף פה.) מפרש טעמא דר"ש דיליף מטבוח טבח והכן ופרץך ויליף משחטוי חוץ ומשני דנין חולין מחולין ואין דנין חולין מקדשים א"כ הכא דצקדשים נילף קדשים מקדשים וי"ל כיון דעיקר אותו ואת בנו צמולין כמיבא דשור הפסיק הענין על כרחך שחיטה דכתיב ציה צשחיטה הראויה איירי משום דילפינן חולין מחולין:
שחיטה שאינה ראויה היא דכל במה כו'.
פ"י הקונטרס לא מיציעא דלענין מלקות דלא צעי למילקי משום שחיטת שני אס אותו ואת בנו נוהג צקדשים דהשתא הוי מחוסר זמן ופסול אלא אפילו אי אין אותו ואת בנו נוהג צקדשים משום דשחיטת ראשון אינה ראויה דאינה מותרת בלא זריקה שני אמאי פסול דהשתא לא הוי מחוסר זמן ומאי סופג נמי דקאמר ומטעם זה מתק ספרים לקמן ^א שהיה כתוב צהן אין מלקות דאותו ואת בנו נוהג צקדשים משום התראת ספק דלגמא לי טעם דהתרת ספק תפוק ליה משום דלא היה ראויה משום שהוא מחוסר זמן ואין נראה דכיון דאסר הכתוב אותו ואת בנו צקדשים מו"ו מוסיף על ענין ראשון (לעיל דף עח.) הרי גזירת הכתוב דלילקי אע"ג דלאו שחיטה ראויה היא דהוי מחוסר זמן כיון דליכא פסול אחרינא כמו שחטוי חוץ דחייב אפילו לרבי שמעון אף על גב דלשאר מילי חשיבא שחיטה שאינה ראויה ועוד דזהדיא תנן צפרק צתרא דזנחים (דף קיב:) אותו ואת בנו קדשים ומחוסר זמן רבי שמעון אומר הרי הן בלא תעשה משום דחשיבא שחיטה ^א ועובר בלאו דלא תשחטו לכך נראה דלא מוכח הכא אלא מן

הראשון דשחיטת קדשים אינה ראויה היא והרי כאילו מיקטל קטליה לקמא והשני כשר גמור הוא ולא מנאי למיפדך לרבי אושעיא ואפילו לרב המנונא דצמקון מפרק צתרא דזנחים דמשמע דלר"ש אותו ואת בנו נוהג צקדשים דאיכא לאוקומי כשהראשון היה חולין ושני קדשים דהוי שחיטת ראשון שחיטה ראויה:
^א **דבמה** דלא זריק דם לא מישתרי בשר.
ואפילו שחט שני אחר שזרק דם הראשון חשיב שחיטה ראשונה אינה ראויה כיון דבשעת שחיטה אכתי לא היתה ראויה ואע"ג דלרבי שמעון כל העומד ליזרק כזרוק דמי היינו דווקא לאחר שנתקבל צכוס כדאמר צפ"ק דפסחים (דף יא:) ועוד כיון דעל ידי שחיטה גרידא לא משתרי צשר אלא משום דכזרוק דמי לא חשיבא שחיטה ראויה ואס תאמר דצמרוצה (צ"ק עו.) משמע דשחיטת קדשים היא שחיטה ראויה אפילו נשפך הדס דפרץך אמתימין דמחייב רבי שמעון ארצעה ותמשה צקדשים שחייב בלחריזותן שחיטה שאינה ראויה היא ומוקי רב דימי צשוחט תמימים לשם צעלים צפנים דהא חזרה קרן לצעלים כשנשפך הדס ופרץך וכי שחיטה מתרת זריקה מתרת ומשני כל העומד ליזרק כזרוק דמי ולכן היא שחיטה ראויה ורבי אושעיא גופיה אית ליה צפרק המנחות והנסכים (מנחות קב.) דלרבי שמעון כל העומד ליזרק כזרוק דמי גבי נותר וי"ל דדוקא להחשיב נותר אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים אית ליה לרבי אושעיא דכזרוק דמי אכל לשוייה שחיטה ראויה משום דכזרוק דמי לית ליה וההיא דמרוצה הוה משני רבי אושעיא כר"ל צשוחט צעלי מומין צחון ומשום דכל העומד לפדות כפדוי דמי ואע"ג דלית ליה כל העומד ליזרק כזרוק דמי היינו משום דריקה תלויה בשחיטה ושחיטה לריכה לזריקה אכל פדייה אינה תלויה בשחיטה דאף קודם שחיטה יכול לפדותה ובצמקנא דהכא הויא נמי שחיטת קדשים ^א שחיטה ראויה משום דכזרוק דמי כמו צמרוצה (צ"ק עו:) דמסיק דאותו ואת בנו נוהג צקדשים אלא דליכא מלקות משום דהתרתא ספק היא ^א שמה לא חזרוק הדס ואו הוי שחיטה שאינה ראויה ואע"ג דצמרוצה אמרינן דשחיטה ראויה היא אפילו נשפך הדס דכל העומד ליזרק כזרוק דמי הוה ואינו ראוי לזרוק דאסור לזרוק לא הוי כזרוק והכי אמרינן צהצביא אשם תלוי (כריתות ד:) אימור דאמר רבי שמעון כזרוק דמי צמידי דעומד לזרוק ובפרק המנחות והנסכים (מנחות דף קב:) צשלגמא פרה מנזה לפדותה פירוש צשמנא נאה הימנה ולכך כפדוי דמי אלא מנחות ^א מנזה לפדותם ואס תאמר אמאי לא פריך לרבי אושעיא כדפריך לקמן לרב המנונא וי"ל דרבי אושעיא לא אמר אלא דמתנימין דקדשים צפנים לא אחיא כרבי שמעון והש"ס הוא דקאמר שני אמאי סופג ופסול אכל לרבי אושעיא אפשר דלא דייק אלא מקופא את הארצעים לחוד אמאי סופג והא התרתא ספק היא כמו שישאר צמצקנא לכך לא פריך אלא לרב המנונא דאמר צהדיא דאין אותו ואת בנו נוהג צקדשים משום דשחיטת קדשים הוי שחיטה שאינה ראויה ור"ת לא גרים הכא ופסול אלא אמאי סופג ותו לא ומכח התרתא ספק מדקדק כמו שהוא לפי המצקנא ואס תאמר ולימא דסופג ארצעים לאו משום לאו דלא תשחטו אותו ואת בנו אלא משום לאו דמחוסר זמן דלא תעשון דאמר צפרק צתרא דזנחים (דף קיד:) דלקי לרבי שמעון וי"ל דלא חשיב צכל מתנימין דקתני והשני סופג הארצעים אלא לאו דאותו ואת בנו:

וְרִיבְרָבִי גמיי משום מחובר זמן.
מימה היכי לילקי הא הוי לאו צבכללות שאין לוקין עליו כי ההיא דלא יאכל כי קדש הס דדרשינן מינייה כל שצקדש פסול צא הכתוב ליתן לא תעשה על אכילתו וקרי ליה צפרק כל שעה (פסחים דף ד.) לאו צבכללות:
הנח למחוסר זמן שהכתוב נתקו לעשה.
פירש צקונטרס דלא דמי לעשה דשלות דהוי מעיקרא אכל האי עשה על כרחך אחר גזילה הוה דהלאו הוי חוץ שצעה והעשה אחר כך משמע שרונה לפרש כמו שאר ניתק לעשה שצש"ס ותימה דלא דמי לגומר ונזלה דהתם אחר שצצר הלאו צא העשה לתקן מה שצצר אכל כי ההיא דהכא לא מניינו ומיהו מניינו לעשה כה"ג צפרק אחר להם הממונה (וימא לו:) דא"ר ירמיה בלאו דנצלה קמיפגלגי אי הוה ניתק לעשה צמאי דאמר קרא לגר אשר צשעריך תתנהו ואכלנה אכל אינה ראויה חדא דאציי פליג עליה ואמר דלכו"ל עלמא לאו מעליה הוה ואפילו לרבי ירמיה דאיכא מאן דקרי ליה ניתק לעשה היינו התם דנכתב לעשה מיד אחר הלאו אכל עשה דמיום השמיני אינו נכתב מיד אחר הלאו דלא יראה ונראה לפרש הנח למחוסר זמן דהכתוב נתקן מלאוי דלא יראה ולא הוי ככלל שאר פסולים דהוו בלאו דלא יראה אלא נתקן לעשה ולית ציה אלא עשה דמיום השמיני

קמא מיקטל קטליה.
דשחיטת קדשים צחון שחיטה שאינה ראויה היא ונהי דלענין שחטוי חוץ להתחייב כרת הויא שחיטה דגזירת הכתוב היא אכל לכל מילי לאו שחיטה היא כדאמרינן צפ' כסוי הדס (לקמן פה.) דגמר מטבוח טבח והכן [צבראשית מג] וכיון בלאו שחיטה היא מותר לשחוט את צנה ולא מחוסר זמן

הוא דצאותו ואת בנו שחיטה כמיבא ושני נמי ייחייב כרת:
חולין צפנים כו' קמא מיקטיל קטליה.
לאו דוקא דה"ה לצתרא:
ופסול משום מחוסר זמן:
שחיטת קדשים ^א **שחיטה שאינה ראויה היא דכל כמה דלא זריק דם כו'.**
כלומר לא מיציעא לענין מלקות דלא צעי למילקי משום שחיטת שני דאי אית ליה אותו ואת בנו נוהג צקדשים הויא ליה שחיטת שני שאינה ראויה דהא מחוסר זמן הוא ופסול אלא אפילו אותו ואת בנו נמי לר"ש לא נהיגא צקדשים דהא שחיטת ראשון אינה ראויה דאינה מותרת בלא זריקה ^א ושני אמאי פסול להקריב ומאי סופג נמי דקאמר:
ולילקי נמי.
האי שני דקדשים צפנים:
משום לאו.
דשוחט מחוסר זמן לגזיה דאף על גב דלא אקרציה מיחייב אשחיטה מיד דגזי כל פסולים ילפינן צתמורה (דף יא:) עובר משום תמשה שמות משום צל תקדישו ומשום צל תשחטו ומשום צל חזרוקו ומשום צל תקטירו כולו ומשום צל תקטירו מקצתו:

נתקו

לאוי דאותו ואת בנו לאוי נוכראי לא קא חשיב ולא והא קדשים בחוץ דלאוי נוכראי ניגהו וקא חשיב דקתני קדשים בחוץ הראשון חייב כרת ושניהם סופגין את הארבעים בשלמא שני משום לאו דאותו ואת בנו אלא ראשון אמאי סופג לאו משום לאו דשחטוי חוץ כל היכא דליכא לאו דאותו ואת בנו חשיב לאוי נוכראי וכל היכא דאיכא לאו דאותו ואת בנו לא חשיב לאוי נוכראי ^א רבי זיורא אמר הנח למחוסר זמן דהכתוב נתקו

הראשון דשחיטת קדשים אינה ראויה היא והרי כאילו מיקטל קטליה לקמא והשני כשר גמור הוא ולא מנאי למיפדך לרבי אושעיא ואפילו לרב המנונא דצמקון מפרק צתרא דזנחים דמשמע דלר"ש אותו ואת בנו נוהג צקדשים דאיכא לאוקומי כשהראשון היה חולין ושני קדשים דהוי שחיטת ראשון שחיטה ראויה:
^א **דבמה** דלא זריק דם לא מישתרי בשר.
ואפילו שחט שני אחר שזרק דם הראשון חשיב שחיטה ראשונה אינה ראויה כיון דבשעת שחיטה אכתי לא היתה ראויה ואע"ג דלרבי שמעון כל העומד ליזרק כזרוק דמי היינו דווקא לאחר שנתקבל צכוס כדאמר צפ"ק דפסחים (דף יא:) ועוד כיון דעל ידי שחיטה גרידא לא משתרי צשר אלא משום דכזרוק דמי לא חשיבא שחיטה ראויה ואס תאמר דצמרוצה (צ"ק עו.) משמע דשחיטת קדשים היא שחיטה ראויה אפילו נשפך הדס דפרץך אמתימין דמחייב רבי שמעון ארצעה ותמשה צקדשים שחייב בלחריזותן שחיטה שאינה ראויה היא ומוקי רב דימי צשוחט תמימים לשם צעלים צפנים דהא חזרה קרן לצעלים כשנשפך הדס ופרץך וכי שחיטה מתרת זריקה מתרת ומשני כל העומד ליזרק כזרוק דמי ולכן היא שחיטה ראויה ורבי אושעיא גופיה אית ליה צפרק המנחות והנסכים (מנחות קב.) דלרבי שמעון כל העומד ליזרק כזרוק דמי גבי נותר וי"ל דדוקא להחשיב נותר אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים אית ליה לרבי אושעיא דכזרוק דמי אכל לשוייה שחיטה ראויה משום דכזרוק דמי לית ליה וההיא דמרוצה הוה משני רבי אושעיא כר"ל צשוחט צעלי מומין צחון ומשום דכל העומד לפדות כפדוי דמי ואע"ג דלית ליה כל העומד ליזרק כזרוק דמי היינו משום דריקה תלויה בשחיטה ושחיטה לריכה לזריקה אכל פדייה אינה תלויה בשחיטה דאף קודם שחיטה יכול לפדותה ובצמקנא דהכא הויא נמי שחיטת קדשים ^א שחיטה ראויה משום דכזרוק דמי כמו צמרוצה (צ"ק עו:) דמסיק דאותו ואת בנו נוהג צקדשים אלא דליכא מלקות משום דהתרתא ספק היא ^א שמה לא חזרוק הדס ואו הוי שחיטה שאינה ראויה ואע"ג דצמרוצה אמרינן דשחיטה ראויה היא אפילו נשפך הדס דכל העומד ליזרק כזרוק דמי הוה ואינו ראוי לזרוק דאסור לזרוק לא הוי כזרוק והכי אמרינן צהצביא אשם תלוי (כריתות ד:) אימור דאמר רבי שמעון כזרוק דמי צמידי דעומד לזרוק ובפרק המנחות והנסכים (מנחות דף קב:) צשלגמא פרה מנזה לפדותה פירוש צשמנא נאה הימנה ולכך כפדוי דמי אלא מנחות ^א מנזה לפדותם ואס תאמר אמאי לא פריך לרבי אושעיא כדפריך לקמן לרב המנונא וי"ל דרבי אושעיא לא אמר אלא דמתנימין דקדשים צפנים לא אחיא כרבי שמעון והש"ס הוא דקאמר שני אמאי סופג ופסול אכל לרבי אושעיא אפשר דלא דייק אלא מקופא את הארצעים לחוד אמאי סופג והא התרתא ספק היא כמו שישאר צמצקנא לכך לא פריך אלא לרב המנונא דאמר צהדיא דאין אותו ואת בנו נוהג צקדשים משום דשחיטת קדשים הוי שחיטה שאינה ראויה ור"ת לא גרים הכא ופסול אלא אמאי סופג ותו לא ומכח התרתא ספק מדקדק כמו שהוא לפי המצקנא לפי המצקנא ואס תאמר ולימא דסופג ארצעים לאו משום לאו דלא תשחטו אותו ואת בנו אלא משום לאו דמחוסר זמן דלא תעשון דאמר צפרק צתרא דזנחים (דף קיד:) דלקי לרבי שמעון וי"ל דלא חשיב צכל מתנימין דקתני והשני סופג הארצעים אלא לאו דאותו ואת בנו:

וְרִיבְרָבִי גמיי משום מחובר זמן.
מימה היכי לילקי הא הוי לאו צבכללות שאין לוקין עליו כי ההיא דלא יאכל כי קדש הס דדרשינן מינייה כל שצקדש פסול צא הכתוב ליתן לא תעשה על אכילתו וקרי ליה צפרק כל שעה (פסחים דף ד.) לאו צבכללות:
הנח למחוסר זמן שהכתוב נתקו לעשה.
פירש צקונטרס דלא דמי לעשה דשלות דהוי מעיקרא אכל האי עשה על כרחך אחר גזילה הוה דהלאו הוי חוץ שצעה והעשה אחר כך משמע שרונה לפרש כמו שאר ניתק לעשה שצש"ס ותימה דלא דמי לגומר ונזלה דהתם אחר שצצר הלאו צא העשה לתקן מה שצצר אכל כי ההיא דהכא לא מניינו ומיהו מניינו לעשה כה"ג צפרק אחר להם הממונה (וימא לו:) דא"ר ירמיה בלאו דנצלה קמיפגלגי אי הוה ניתק לעשה צמאי דאמר קרא לגר אשר צשעריך תתנהו ואכלנה אכל אינה ראויה חדא דאציי פליג עליה ואמר דלכו"ל עלמא לאו מעליה הוה ואפילו לרבי ירמיה דאיכא מאן דקרי ליה ניתק לעשה היינו התם דנכתב לעשה מיד אחר הלאו אכל עשה דמיום השמיני אינו נכתב מיד אחר הלאו דלא יראה ונראה לפרש הנח למחוסר זמן דהכתוב נתקן מלאוי דלא יראה ולא הוי ככלל שאר פסולים דהוו בלאו דלא יראה אלא נתקן לעשה ולית ציה אלא עשה דמיום השמיני